

vewin vereniging van waterbedrijven in Nederland

25 november 2026

CD Netcongestie en Elektriciteitsnet 25 november 2026

In veel gebieden is er sprake van een tekort aan elektriciteit; netcongestie. Eén van de gevolgen hiervan is dat aansluiting op het elektriciteitsnet niet in alle gevallen gewaarborgd is. Steeds vaker staan projecten lang in de wachtrij totdat zij toegang krijgen tot het energienet. Dit geldt ook voor de uitbreiding van bestaande of realisatie van nieuwe drinkwaterproductielocaties en de benodigde infrastructuur.

Drinkwaterbedrijven zijn de eigenaren, beheerders en gebruikers van circa 120.000 km aan leidingen in de ondergrond. Deze worden gebruikt om ruw water naar productielocaties te transporteren en om het gezuiverde water te distribueren zodat alle Nederlanders 24 uur per dag, 7 dagen per week schoon en lekker drinkwater uit hun kraan krijgen. Om dit te kunnen blijven realiseren moet deze drinkwaterinfrastructuur net als het electriciteitsnet worden onderhouden en uitgebreid.

Zonder snelle actie dreigt in 2030 een tekort aan drinkwater van 102 miljoen m3, dus uitbreiding van de productiecapaciteit is hard nodig. Daarom hebben Vewin en IPO, samen met IenW, het begin 2025 gepresenteerde Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023-2030 opgesteld, met als doel de drinkwatervoorziening te waarborgen. Netcongestie wordt in dat programma expliciet benoemd als knelpunt. Zowel de benodigde uitbreiding van de productiecapaciteit om aan de stijgende vraag naar drinkwater te voldoen als de noodzaak om steeds meer te zuiveren om de drinkwaterkwaliteit te waarborgen, vergen namelijk steeds meer energie. Het nakomen van de wettelijke leveringsplicht van drinkwater is daarmee in gevaar.

VERSNELLING VOOR CRUCIALE DRINKWATERPROJECTEN

Vanwege deze risico's voor de leveringszekerheid van drinkwater, vraagt Vewin om prioriteit voor drinkwaterprojecten bij versnellingsmaatregelen. In de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (nr. 727) wordt gesproken over projectspecifieke maatregelen: extra versnelling voor cruciale projecten. Bovenop de maatregelen die de procedures van elektriciteitsprojecten in generieke zin versnellen, gaat het kabinet voor een aantal zeer cruciale projecten meer ingrijpende maatregelen nemen. Het kabinet maakt hiervoor een speciaal versnellingsregime dat toegepast kan worden op een selectie van de meest urgente projecten.

Recent onderzoek van KWR (november 2026) naar netcongestieknelpunten in de drinkwatersector laat zien dat netcongestie een groeiende uitdaging voor de drinkwatersector is. In 2025 waren er op 18 locaties bij 5 drinkwaterbedrijven al sprake van overschrijdingen van het gecontracteerd contractvermogen (GTV). De verwachting is dat dit in 2040 voor bijna alle drinkwaterbedrijven geldt. Wanneer de realisatie van nieuwe of uitbreiding van bestaande drinkwaterprojecten vertraging oploopt, kan dat de drinkwaterbedrijven beperken in hun vermogen om met de groeiende drinkwatervraag, de verslechterende bronwaterkwaliteit en de aangescherpte kwaliteitseisen om te gaan. Daarom vraagt Vewin het kabinet om ook drinkwaterprojecten aan te wijzen als zeer cruciale projecten.

- Merk de realisatie van nieuwe en de uitbreiding van bestaande drinkwaterproductielocaties ook aan als zeer cruciale projecten, waarvoor een speciaal versnellingsregime zal worden opgesteld.

BORG HET DRINKWATERBELANG BIJ OMGEVINGSRECHTELIJKE STURING

In de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (nr. 727) wordt gerefereerd aan de Maatregelen Omgevingsrechtelijk Sturen. Met het wetsvoorstel Omgevingsrechtelijk sturen op het energiesysteem (ORSE) wil het kabinet energiebelangen wettelijk verankeren in ruimtelijke besluitvorming. De internetconsultatie is voorzien rond de jaarwisseling 2026-2027. Net als energie is drinkwater een essentiële randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling. Vewin verzoekt de Kamer om bij de uitwerking van ORSE en de energietoets expliciet de elektriciteitsbehoefte van drinkwaterbedrijven, de ruimte voor drinkwaterinfrastructuur en de bescherming van drinkwaterbronnen te borgen, in lijn met artikel 2 van de Drinkwaterwet.

- Borg het drinkwaterbelang bij omgevingsrechtelijke sturing in ruimtelijke besluitvorming.

OOG VOOR WATERKWALITEIT, -BESCHIKBAARHEID EN -VEILIGHEID

In de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (nr. 727) wordt ook gerefereerd aan het European Grids Package. Op 18 november 2026 hebben de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement een voorlopig akkoord bereikt over de voorgestelde vergunningenrichtlijn uit het EU Grids Package. Het voorstel moet vergunningsprocedures voor onder andere elektriciteitsnetten fors versnellen. Met het pakket wil de Commissie het elektriciteitsnet moderniseren en uitbreiden, zodat elektrificatie sneller verloopt. De aanleiding voor het vergunningenvoorstel is dat trage vergunningverlening een van de grootste vertragende factoren is bij energieprojecten.

Vewin is voorstander van versnellingstrajecten voor vergunningverlening met het oog op bovenstaande uitdagingen. Daarom kijkt Vewin met belangstelling naar andere Europese initiatieven die dit beogen, zoals het voorstel onder de Milieuomnibus ('speeding-up environmental assessments') en de aankondiging in het Werkprogramma 2027 van de Europese Commissie ('permitting acceleration'). Tegelijkertijd pleit Vewin ervoor dat sommige stappen tijdens het vergunningverleningsproces, zoals de milieubeoordeling onder de Kaderrichtlijn Water, van groot belang zijn voor het borgen van de waterkwaliteit. Deze beoordeling moet daarom in stand worden gehouden.

- Voer tijdens het vergunningverleningsproces voor nieuwe energieinfrastructuur altijd de milieubeoordelingen onder de KRW uit. Ga per project na wat de invloed is op de waterkwaliteit, -beschikbaarheid en -veiligheid.
- Pleit in Europees verband voor snellere vergunningverlening voor de drinkwatersector.

FLEXIBEL VERMOGEN BINNEN DE DRINKWATERSECTOR

In de brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (nr. 735) wordt aangegeven dat EZK, netbeheerders en brancheverenigingen via de sectorale aanpak gezamenlijk inzetten op specifieke branches met congestieverzachtend potentieel. Ook wordt benoemd dat de waterschappen voortvarend aan de slag zijn met het identificeren en realiseren van flexibel vermogen.

Het seizoen waarin congestieproblematiek optreedt, valt samen met een relatief rustige periode voor de drinkwaterbedrijven, namelijk de winter. Bovendien geldt voor drinkwaterbedrijven dat zij ook mogelijkheden zien om knelpunten gedeeltelijk te beperken door operationele flexibiliteit, technische oplossingen en alternatieve contractvormen. Vewin vraagt aan EZK en de netbeheerders om in gesprek te gaan met de drinkwaterbedrijven om gezamenlijk te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor het realiseren van flexibel vermogen.

- Betrek de drinkwaterbedrijven bij de sectorale aanpak om congestie te verzachten, gezien de potentie die er bij drinkwaterbedrijven is om flexibel met het elektriciteitsgebruik om te gaan.

Meer informatie

Noa Maria Hartog
06 57 41 55 77
hartog@vewin.nl

Anke van Dellen
06 51 40 32 05
dellen@vewin.nl

vewin vereniging van waterbedrijven in Nederland

Bezuidenhoutseweg 12
2594 AV Den Haag
Postbus 90611
2509 LP Den Haag

(070) 349 08 50
info@vewin.nl
www.vewin.nl